

Faksimil

Pierre Bourdieu, "De intellektuellas ansvar",
Ord & Bild, nr 6 1993, p. 73.

Övers. av manuskriptet till "La responsabilité des intellectuels",
Liber. Revue européenne des livres, n° 15, juin 1993, p. 2.

Övers. Donald Broady.

De intellektuellas ansvar...

Jugoslavien. Tystnaden är utan tvivel brottslig. Men måste man till varje pris tala, bara för att freda sitt samvete och för att visa att man gör det man bör göra, utan att det får några verkliga effekter och med risk att man säger vad som helst? Blotta övertygelsen förslår inte långt, hur ädelsinnad denna än må vara. Och om den kombineras med okunnighet säger övertygelsen mer om dem som talar och deras intellektuella värld än om det objekt de tror sig tala om.

När det som i fallet Jugoslavien finns sekler av historia bakom varje ord riskerar man att förledas av orden man handskas med. Sig själv ovetande tar man ställning till stridsfrågorna som döljs i orden (till exempel när man genom att kalla muslimerna i Bosnien för "bosnier" frambesvärjer ett bestämt perspektiv på denna "region" och dess befolkning). Frågor om ord är ofta frågor på liv och död. Orden är insatser i de symboliska striderna. Orden dödar, ty i och med att de omvandlas till fältrop, paroller och mobiliseringsorder omvandlar man det som orden betecknar, folken och folkens särdrag, till ett slags essens, berövad alla historiska bestämningar, förvandlad till *natur*. Namn på språk, namn på religioner, namn på etniska grupper, namn på regioner etc, är historiska skapelser till vilka de intellektuella bidragit, och som samma (eller andra) intellektuella använder som vapen när de kämpar för att vinna hegemoni, för att skaffa sig herravälde inom staten eller för att upprätta nya stater som de hoppas kunna behärska.

I sådana sammanhang är de intellektuellas ansvar ofantligt. Obetydliga talanglösa skribenter, fångade inom de nationsgränser som finns inuti deras egna huvuden, drar fördel av de möjligheter (en illustration är Danilo Kiš förskräckande anklagelselista i "Anatomilektionen") som de auktoritära nationalsocialistiska eller nationalkommunistiska populismerna erbjuder, och eftersom de är givna förlorare i de litterära, konstnärliga eller filosofiska fejderna kan de nu på politikens område ge igen för gammal ost. Sådant underlättas av att, som Rogers Brubaker visat*, de stora imperiernas och staternas sammanbrott auktoriserar och uppmuntrar den återgång till politikens nollpunkt som består i ett återvändande till solidaritet och lojalitet av primitiv sort, ofta rättfärdigad med tal om blod och rasrenhet och bekräftad i blodbad och "etnisk rensning".

Vad kan de intellektuella – nu talar jag inte om dem som lever intill slagfältet, maktlösa och förtvivlade – under dessa omständigheter göra, utom att utnyttja sitt (temporära?) utanförskap för att bistå de förnuftets trupper som med nödvändighet försvagas i kristider? Och att oförtrutet vända alla tillgängliga *intellektuella* vapen mot sådana intellektuella som i det vardagliga intellektuella livet tillgriper *politiska* eller *ekonomiska* vapen för att till varje pris segra i de intellektuella striderna och som därigenom ofta bereder marken för de i högsta grad verkliga krig där de kan fortsätta sin intellektuella kamp med andra medel.

Pierre Bourdieu

Översättning: D. Broady

* R. Brubaker, "L'écatement des peuples à la chute des Empires", *Actes de la recherche en sciences sociales*, nr 98, juni 1993, s. 3-19.

»Vi är exotismen, vi är den politiska skandalen, vi är, i bästa fall, de goda minnena från slaget vid Marne, det goda samvetet hos de östeuropeiska soldater som stred på ententens sida i första världskriget, och några motståndsmän från andra världskriget. Vi är dessutom de vackra solnedgångarna över Adriatiska havet, de lugna semesterminnenas lugna solnedgångar över Adriatiska havet... dränkta i slivovitz. Och det är allt. Och vi är knappt en del av den europeiska kulturen... Politiken, ja! Turismen också! Slivovitz (som tyskarna säger). Naturligtvis! Men vem fan skulle leta efter litteratur i det här landet?»

Och hur ska man kunna begripa sig på alla deras nationalistiska dumheter, alla dessa språk och dialekter som är så lika och så olika (påstås det), alla dessa religioner och alla dessa regioner?»

Danilo Kiš

Homo poeticus, s. 23.

LIBER

14
maj -93

LIBER

I detta nummer:

Pierre Bourdieu
De intellektuellas ansvar

Alexandre Popovic
Journalistiska mytbildningar

Mary Kaldor
*En multietnisk lösning på det
jugoslaviska problemet*

Raymond Rehnicher
*Gräset och elefanterna
– dagbok från Sarajevo*

Pascale Casanova
*Dissekering av en litterär kropp
– om Danilo Kiš*

Europeiskt bibliotek med böcker av:

*Johan Goudsblom,
Lucian Raïcu
Adolf Grünebaum,
Erich Honecker
Reinhold Andert
Wolfgang Herzberg
Willemijn Stokvis
Kitty Zijlmans*

**LIBER – europeisk recensionstidning.
Medföljer som bilaga till Ord & Bild.
Utgivare: Pierre Bourdieu**

[72]